

Drošība
sākas ar
informētiem
cilvēkiem!

DROŠĪBA INTERNETĀ

PRAKTISKI PADOMI PEDAGOGIEM

Apstājies. Pārbaudi. Tikai tad rīkojies.

Krāpnieki izmanto emocijas, steigu un neuzmanības brīžus. Nav jāiemācās visas shēmas – svarīgāk ir pamanīt atkārtojošās pazīmes un pārbaudīt informāciju neatkarīgi.

KĀPĒC TAS IR SVARĪGI?

Krāpnieki kļūst gudrāki

Viltus ziņas, zvani un mājaslapas izskatās arvien ticamāk.

Par upuri var kļūt ikviens

Krāpnieki izmanto nevis mūsu zināšanu trūkumu, bet emocijas, steigu un neuzmanības brīžus.

“Ar mani tas nenotiks” ir bīstams mīts

Tas var padarīt mūs mazāk uzmanīgus.

Drošība sākas ar pauzi

Mūsu galvenais instruments ir spēja apstāties un pārbaudīt.

KĀ DOMĀ KRĀPNIEKI?

Viņi izmanto četrus galvenos paņēmienus:

STEIDZAMĪBA

“Jārīkojas tūlīt!”

Nelauj apstāties un pārbaudīt informāciju.

BAILES

“Noticis kaut kas slikts!”

Draud ar naudas zaudēšanu, sodu, konta bloķēšanu vai nelaيمي.

SOLĪJUMI

“Jūs esat laimējis!”

Piedāvā naudu, balvas vai neticami izdevīgu iespēju.

EMOCIONĀLS SPIEDIENS

“Es jums palīdzēšu...”

Izmanto uzticību, līdzjūtību, autoritāti vai rūpes par tuviniekiem.

5 JAUTĀJUMI PIRMS RĪKOJIES

1. Vai mani steidzina?
2. Vai no manis prasa naudu, paroles vai kodus?
3. Vai es pats uzsāku šo saziņu?
4. Vai varu pārbaudīt informāciju citā veidā?
5. Kas notiks, ja es vienkārši neko nedarīšu 10 minūtes?

ATCERIES:

- Krāpniekam vajag tavu ātru reakciju.
- Tev vajag laiku pārbaudīt.

BIEŽĀKĀS KRĀPŠANAS SITUĀCIJAS

Atpazīsti piemērus, lai vīglāk pamanītu!

VILTUS E-PASTS

UZMANĪBU!

- Pārbaudi faktisko sūtītāja adresi.
- Pievērs uzmanību saites adresei (novietojot kursoru uz tās).

AIZDOMĪGS SMS

Neizdevas piegadat:
Piegades datus nav norādīts pasta indekss.
Ludzu, parbaudiet sekojoso: <https://pastis.qpon.lv>

UZMANĪBU!

- Pārbaudi faktisko sūtītāja numuru.
- Nespied uz saitēm.
- Pārbaudi informāciju oficiālajā vietnē.

TELEFONA ZVANS

"Labdien! Zvanu no bankas drošības dienesta. Jūsu kontā ir aizdomīgs darījums. Lai to atceltu, nosauciet kodu, kas jums tiko nosūtīts..."

UZMANĪBU!

- Banka, policija vai citas iestādes nelūdz nosaukt kodus pa telefonu.
- Ja rodas šaubas – pārtrauc sarunu un piezvani uz oficiālo numuru.

VILTUS VIETNES

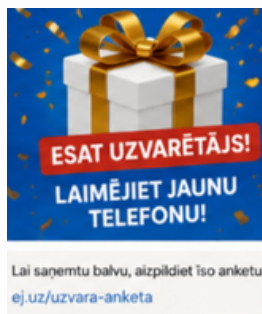

UZMANĪBU!

- AdreSES pārbaudi rūpīgi – viens lieks burts nozīmē citu vietni.
- Pazīstams logo vēl nenozīmē, ka vietne ir īsta.
- Ja neesi pārliecināts – atver oficiālo vietni pats.

VILTUS KONKURSI

UZMANĪBU!

- Neticami piedāvājumi parasti ir krāpšana.
- Lai saņemtu "balvu", bieži lūdz ievadīt kartes datus vai apmaksāt piegādi.

APSTĀJIES UN PĀRBAUDI!

Ja rodas šaubas – apstājies un pārbaudi, pirms rīkojies.

ZVANS

Vai zvanītājs patiešām ir tā persona vai iestāde, par kuru viņš uzdodas?

SMS / E-PASTS

Vai ziņa ir gaidīta? Vai tajā ir aizdomīga saite vai pielikums?

VIETNE

Vai adrese ir pareiza? Vai vietne izskatās uzticama?

PIEDĀVĀJUMS

Vai piedāvājums nav pārāk labs, lai būtu paties?

Pārrunā aizdomīgas situācijas ar tuvinieku – divas galvas domā drošāk!

KĀ SEVI PASARGĀT IKDIENĀ?

IZMANTO ATŠKIRĪGAS PAROLES

Un ieslēdz divu faktoru autentifikāciju (2FA)

ATJAUNININĀJUMI

Regulāri atjaunini telefonu, datoru, pārlūku un lietotnes.

PĀRBAUDI KOPĪGOTOS FAILUS

Pārlieciniss, kam ir piekļuve (GoogleDrive, OneDrive u.c.)

SAITES UN PIELIKUMI

Pirms atvēršanas pārbaudi sūtītāju un adresi.

JA TOMĒR KAUT KAS NOTIKA

1. Pārtrauc saziņu vai darbību.
2. Ja izpausti bankas dati vai pārskaitīta nauda — nekavējoties sazinies ar banku.

3. Nomaini paroles apdraudētajiem kontiem.
4. Saglabā SMS, e-pastus, ekrānuzņēmumus, numurus un vietņu adreses.
5. Ziņo par notikušo atbildīgajām iestādēm.